

KOMMUNIKATIONSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 9/2013 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av kollektivtrafiklagen

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 10 april 2013 regeringens proposition med förslag till lag om ändring av kollektivtrafiklagen (RP 36/2013 rd) till kommunikationsutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Irja Vesanen-Nikitin, kommunikationsministeriet
- överinspektör Satu Toepfer, Konkurrens- och konsumentverket
- ledande kollektivtrafikexpert Marja Rosenberg, Trafikverket
- avdelningsdirektör Heidi Niemimuukko, Trafiksäkerhetsverket Trafi

- expert på kollektivtrafik Tom Heino, Närings-, trafik- och miljöcentralen i Nyland
- suppleant Jukka Sariola, Riksomfattande handikapprådet
- tillgänglighetsombud Harri Leivo, Invalidförbundet rf
- verkställande direktör Heikki Kääriäinen, Bussförbundet
- ombudsman Pekka Aalto, Finlands Lokaltrafikförbund rf.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av

- Närings-, trafik- och miljöcentralen i Norra Savolax
- Helsingforsregionens trafik HRT
- Kuluttajaliitto - Konsumentförbundet ry.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att kollektivtrafiklagen ändras. Det ska tas in bestämmelser om hur Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 181/2011 om passagerares rättigheter vid buss-transport och om ändring av förordning (EG) nr 2006/2004 (nedan EU:s förordning om busspassagerares rättigheter) ska tillämpas i Finland.

Det föreslås också att trafikidkarna ska lämna ut uppgifter om rutter, hållplatser och tidtabeller till de behöriga myndigheterna och till Trafikverket.

De behöriga myndigheter som avses i EU:s förordning om busspassagerares rättigheter är

konsumentombudsmannen och Trafiksäkerhetsverket. Den behöriga myndigheten vid enskilda tvister mellan trafikidkare och passagerare som betraktas som konsumenter är konsumenttvistenämnden och vid enskilda tvister mellan affärsresenärer och trafikidkare Trafiksäkerhetsverket. I det senare fallet är den påföljd som föreslås om förordningen inte iakttas ett av Trafiksäkerhetsverket utfärdat förbud mot att bedriva verksamhet i strid med bestämmelserna i förordningen eller ett föreläggande att ändra eller rätta till sådan verksamhet i överensstämmelse med förordningen. Trafiksäkerhetsverket kan förena

ett förbud eller ett föreläggande med vite. När det gäller passagerare som betraktas som konsumenter kan konsumentskyddslagstiftningen tillämpas om förordningen inte iakttas.

Propositionen innehåller också ett förslag till utökade uppgifter för Trafiksäkerhetsverket. Verket ges befogenhet att utse de bussterminaler som förutsätts i förordningen och där handi-

kappade och funktionshindrade ska få assistans. Inom den reguljära busstrafiken mellan Finland och Ryssland och mellan Finland och Norge börjar förordningen enligt förslaget tillämpas först den 1 mars 2021. När det gäller förordningens bestämmelser om förarutbildning föreslås det att de ska tillämpas från och med den 1 mars 2018.

Lagen avses träda i kraft den 1 juli 2013.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Regeringen föreslår att kollektivtrafiklagen (869/2009) ändras i syfte att genomföra Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 181/2011 om passagerares rättigheter vid buss-transport och om ändring av förordning (EG) nr 2006/2004. Förordningen innehåller bestämmelser om passagerares rättigheter vid olyckor, inställda resor och förseningar, om rättigheter för personer med funktionshinder och personer med nedsatt rörlighet och om information till passagerarna.

Konsumentombudsmannen och Trafiksäkerhetsverket ska enligt förslaget vara de behöriga myndigheter som avses i förordningen. Konsumenttvistenämnden ska ha behörighet i tvister som gäller konsumenter och Trafiksäkerhetsverket i tvister som gäller affärsresenärer. En del sakkunniga har kritiserat modellen med två olika myndigheter som har hand om tvister och menat att en modell med alla tjänster över en disk vore enklare och mer motiverad med tanke på likabehandlingen av konsumenter och affärsresenärer. Utifrån en utredning anser utskottet ändå att det för närvarande inte finns skäl att avvika från de grundläggande principerna för konsumentlagstiftningen i fråga om en enstaka EU-förordning. Enligt gällande lagstiftning kan konsumenttvistenämnden inte behandla några andra ärenden än tvister konsumenter emellan. Dessutom finns det inom luftfarten konkreta erfarenheter av ett motsvarande tudelat system för behandling av tvister. Utskottet anser i alla fall att det framöver vore bra att undersöka möjligheter och modeller för att organisera behandlingen av

tvister i form av samservice, som är enklare för passagerarna.

Trafiksäkerhetsverket föreslås få i uppgift att utse de bussterminaler där transportörerna och terminaloperatörerna i princip ska assistera funktionshindrade och personer med nedsatt rörlighet. Förordningen kräver dock inte att terminalerna eller utrustningen i dem ändras eller att de utsedda terminalerna ska vara tillgänglighetsanpassade. Sakkunniga har pekat på brister i tillgänglighetsanpassningen på terminaler, hållplatser och bussar som i praktiken begränsar rörligheten för funktionshindrade. Enligt utredning är det bara i de största städerna som busshållplatserna till viss del är tillgänglighetsanpassade och rutterna trafikeras med låggolvade fordon. Det har visat sig att det inte heller är helt problemfritt att tillgänglighetsanpassa t.ex. bussar i fjärrtrafik.

Bestämmelserna om att ordna utbildning för alla chaufförer om medvetenhet om funktionshinder ska enligt propositionen tillämpas först från och med den 1 mars 2018. Bussföretagarna ska bli skyldiga att ordna utbildning för alla chaufförer från och med det här datumet. En del sakkunniga har kritiserat övergångstiden och menat att utbildningsskyldigheten bör träda i kraft snarast möjligt. Men enligt en utredning som utskottet fått finns det skäl att med tanke på bl.a. resurser, ändamålsenlighet och samordning koppla utbildningen till den utbildning med tillhörande tidsplan som ska ordnas enligt direktivet om grundläggande kompetens och fortbildning för förare (2003/59/EG). Utskottet ställer sig därför bakom förslaget till datum då skyldig-

heten ska börja. Utskottet anser dock att det är viktigt med ökad medvetenhet bland chaufförerna och menar att det vore angeläget att transportörerna såvitt möjligt själva vidtar åtgärder i detta syfte redan innan de blir skyldiga att göra det.

Det är mycket välkommet att propositionen bidrar till bättre möjligheter för passagerare med nedsatt rörlighet eller funktionshinder att dra nytta av busstrafik. Det är viktigt att vi i Finland arbetar för bättre tillgänglighetsanpassning när det gäller både infrastruktur och fordon. Utskottet vill gärna se att man framöver undersöker möjligheterna att ta fler tillgängliga fordon i användning och förbättrar tillgängligheten på buss hållplatserna. I fråga om det här utvecklingsarbetet lägger utskottet vikt vid att t.ex. anropsstyrd kollektivtrafik och andra sätt att färdas nyttjas förnuftigt i ett helhetsperspektiv.

Enligt propositionen ska transportörerna vara skyldiga att lämna information om rutter, hållplatser och tidtabeller till de behöriga myndigheterna och till Trafikverket. Trafikverket har för avsikt att ta fram en databas med samlad information om kollektivtrafiken i hela landet. Databasen ska kunna användas på webben av bl.a. passagerare och aktörer som planerar trafiken. Utifrån en utredning anser utskottet att skyldigheten att lämna information behövs bl.a. med tanke på trafikplaneringen och informationen till

passagerare. Över lag vill utskottet peka på behovet att förbättra tillgängligheten när det gäller trafikinformation och information till passagerare.

Det är en fråga som berör passagerarnas rättigheter att transportörerna axlar sitt ansvar för tjänsteutbudet. Passagerarna bör kunna lita på att busstrafiken fungerar och att rutterna fortsatt trafikeras. Enligt utredning har en del bussrutter dragits in i förtid genom anmälan till tillståndsmyndigheten, fastän det är ett tillståndsvillkor för linjebaserad trafik att tillståndshavaren för binder sig att bedriva trafik i minst två år. Utskottet anser att man bör söka effektivare sätt att motverka att aktörerna i branschen försummar sina skyldigheter. Det är ytterst viktigt att kollektivtrafiklagen genomförs effektivt och tillräckligt snabbt för att servicestandarden inom busstrafiken, transportörernas verksamhetsmöjligheter och passagerarnas mobilitet ska säkras på olika håll i landet.

Sammantaget sett anser utskottet att propositionen är behövlig och angelägen.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner lagförslaget utan ändringar.

Helsingfors den 7 maj 2013

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Kalle Jokinen /saml
vordf. Osmo Kokko /saf
medl. Mikko Alatalo /cent
Thomas Blomqvist /sv
Markku Eestilä /saml
Ari Jalonen /saf
Jukka Kopra /saml
Merja Kuusisto /sd

Suna Kymäläinen /sd
Johanna Ojala-Niemelä /sd
Janne Sankelo /saml
Eila Tiainen /vänst
Ari Torniainen /cent
Reijo Tossavainen /saf
Oras Tynkkynen /gröna
Mirja Vehkaperä /cent.

Sekreterare var

utskottsråd Juha Perttula.